

Oktoober oli soe, sügistormid viisid aga lehed varakult puudele nagu ikka.

Ain Protsin

Oktoobril olid suve silmad

Sügisel on suve silmad, kuid talve hambad, ütleb Torma vanasõna. Seekordne oktoober näitas rohkem suve silmi.

Ain Kallis, meteoroloog

Külmemat aega oli oktoobris vähe, sedagi kuu algul ja öösi. Sajuseid ja tormiseid ilmu, nagu mööda läinud suvel, juhtus aga küllaga.

Hiiumaa oli tõeline tormide rand: Ristnas registreeriti pooltel päevadest tuulepuhanguid üle 15 m/s, isegi kaugel Tartumaal oli 19 päeval tuult üle 10 m/s.

Tugevaim torm laastas me maad 18. oktoobril, mil üle Eesti löödi rivist välja 700 trafopunkti, merel ja isegi sadamates said laevad kannatada. Tugevaimad tormi-iilid — 28 m/s — registreeriti Ristnas ja Kärdlas, seega möllas merel tugev torm.

Ajalehtede teateil lõhkus tuul Tallinnas reklaamplakateid ning bussiootepaviljone.

Mullu lumi, tänava soe

Oktoobri algus oli kuiv nagu septembrikuugi, ladistama kukkus alles teisel kümmepäevakul. Kuu lõpuks oli Tartumaal vihmavett kogunenud juba poolteist kuunormi (Tõraveres 82,5 mm).

Kõige enam sai vihma Hiiumaa, kus suvi oli põuapoolne (Ristnas sadas 131 mm — ligi

kaks korda enam kuu normist), vähem Kirde-Eesti, kus oli olnud liiga märg suvi. Mingi tasakaal peab maailmas olema.

Oktoober oli parajalt soe. Kuu esimene kümmepäevak oli päikeseline (viinakuul saab vahel ka selget päeva näha), ööd olid küll jahedad (3. kuupäeval oli Tartumaal -6° , järgmisel ööl Mustvees isegi $-7,9^{\circ}$).

Kuu lõpupoole tõusis keskpäeval õhusoojus 14 kraadini (Tallinnas $14,7^{\circ}$, Tartus 14°). Kevadiselt puhkemas olid sirelite pungad, kohati õitsesid võililled ja ülased. Säased, keda arvatakse «olema mehed mihkclipäevani», piriševad praeguseni.

Möödunud aastal tuli lumi maha juba 20.—21.oktoobri paiku, tänavu oli aga kuu kõige soojem päev 24. ja kuni kuu lõpuni ei saanud maa isegi hallast korralikult valgeks.

Tõraveres leiti kuu keskmiseks õhutemperatuuriks normikohane $5,8^{\circ}$. Kõige soojem oli, nagu ikka sügisel, saartel — Kuressaares $7,3^{\circ}$, Kärdlas $6,7^{\circ}$ —, kõige jahedam Pandivere kõrgustikul (Väike-Maarjas $4,9^{\circ}$). Kogu Eesti keskmiseks õhutemperatuuriks arvutas Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut 6° — samuti normi lähedane näit.

Suitsuvines Tartu

6. oktoobril oli Tartu all-linn suitsuvines. Esines nähtus, mis on sagedane sügiseti ja talviti,

mil õhk vaikselt ööl maa lähedal tugevasti jahtub ja soojem on hoopiski ülemistes atmosfäärikihtides.

Sellist olukorda nimetatakse meteoroloogias inversiooniks (ümberpööramiseks). Korstn suitsul on nagu kaas peal ja see venib pikkade jugadena maa kohal. Raske on hingata nagu ka sudu ehk smogi (udu ja suitsu segu) korral.

Kahel päeval (7. ja 20. oktoobril) nägid maaelanikud virmalisi, linnainimesi segas tänavavalgustus. Oodatud tähesadu tuli 8. oktoobri päeva ajal ning oli nauditav vaid Jaapanis, kus loendati 371 meteoori tunnis. Meie taevas kaotas õhtul (minu lugemise järgi) vaid 3 tähte.

Mujal kehvem kui meil

Orkaanidest Georges ja Mitch on lehtedest palju lugeda, vähem supertaifuunidest Zeb ja Babs, mis laastasid Filipiine ja Taiwani.

Vihma tõttu olid uputused Lõuna-Euroopas, Inglismaal ja Saksamaal. Oktoobri 4. kuupäeval oli Oklahoma osariigis näha tervelt 20 tornaadot, väga haruldane nähtus tol kuul.

Väga kuum oli kuiv oli Urugaiais (35°), Liibüas (45°) ja Hiinas, talviselt külm aga meie laiuskraadil Siberis (-26 kuni -28 kraadi).

Loodame, et meil ei tule sügisel selliseid talvehambaid tunda.